

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	9Cdo/77/2023
Identifikačné číslo spisu:	4413225428
Dátum vydania rozhodnutia:	25.09.2024
Meno a priezvisko:	JUDr. Martin Holíč
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2024:4413225428.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne obchodnej spoločnosti ZEMKA Praha, s.r.o., Česká republika, Praha 6, Vokovice, Kladenská 138/53, IČ: 256 31 691, zastúpenej advokátskou kanceláriou RV IURIS Advokátska kancelária s.r.o., Bratislava, Osvetová 24, IČO: 53 540 476, proti žalovanej Slovenskej republike, za ktorú koná Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky, Bratislava, Račianska 71, o náhradu škody spôsobenej nesprávnym úradným postupom, vedenom na Okresnom súde Nové Zámky pod sp. zn. 10C/273/2013, o dovolaní žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Nitre zo 16. novembra 2022 sp. zn. 5Co/105/2021, takto

rozhodol:

Dovolenie o d m i e t a.

Žalobkyňa má nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Nové Zámky (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 21. septembra 2021 č. k. 10C/273/2013-824 výrokom I. zastavil konanie v časti o zaplatenie 49.297,48 eura s úrokom z omeškania 5,50 % ročne zo sumy 49.297,48 eura od 1. júna 2013 do zaplatenia. Výrokom II. uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobkyni 74.825,27 eura s úrokom z omeškania vo výške 5,50 % ročne zo sumy 74.825,27 eura od 1. júna 2013 do zaplatenia, do 30 dní po právoplatnosti rozsudku. Výrokom III. priznal žalovanej v zastavujúcej časti nárok na náhradu trov konania voči žalobkyni v rozsahu 100 %. Výrokom IV. priznal žalobkyni vo vyhovujúcej časti vo veci samej voči žalovanej nárok na náhradu trov konania vo výške 100 %.

1.1. Žalobkyňa sa voči žalovanej domáhala náhrady škody spôsobenej nesprávnym úradným postupom exekútora JUDr. Emila Vánčika (ďalej aj len „exekútor“), ktorý napriek existencii právoplatného a vykonateľného uznesenia Okresného súdu Bratislava III z 8. septembra 2010 sp. zn. 34Er/2742/02-109, právoplatné 12. októbra 2010, mal žalobkyni ako záložnému veriteľovi poukázať v rámci rozvrhu výťažku z dražby nehnuteľnosti 96.780,45 eura a v skutočnosti jej nepoukázal žiadnu finančnú čiastku. Žalobkyňa sa opakovane obrátila so žiadosťou o vysvetlenie na exekútora, ale bezvýsledne a rovnako bezvýsledné mali zostať aj jej žiadosti adresované Slovenskej komore exekútorov (ďalej aj „SKE“) a Ministerstvu spravodlivosti Slovenskej republiky. Pretože exekútor žalobkyni nepoukázal žiadnu

finančnú čiastku, obrátila sa žalobkyňa 30. novembra 2012 písomnou žiadosťou na Ministerstvo spravodlivosti SR o predbežné prerokovanie nároku na náhradu škody vo výške 124.122,75 eura, ktorá má pozostávať zo skutočnej škody vo výške 96.780,45 eura, ušlého zisku vo výške 18.305,78 eura, ďalej 3.200,44 eura, ktorá predstavuje náhradu trov konania - trov právneho zastúpenia, ktoré mali vzniknúť v exekučnom konaní a 5.836,08 eura náhrady trov konania - zaplateného súdneho poplatku zo žaloby v súdnom konaní proti exekútorovi na zaplatenie 96.780,45 eura spolu s bankovými poplatkami. V priebehu konania vzala žalobkyňa žalobu v časti o zaplatenie 49.297,48 eura s príslušenstvom späť.

1.2. Súd prvej inštancie po vykonanom dokazovaní a po právnom posúdení veci podľa § 33 ods. 1, 2 zák. č. 233/1995 Z. z. Exekučného poriadku v znení do 31. marca 2017, § 31 ods. 1, 2, 3, 4 zák. č. 233/1995 Z. z. Exekučného poriadku v znení od 1. apríla 2017, § 1 písm. a), § 2, § 3 ods. 1, 2, § 4 ods. 1, § 9 ods. 1, 2, § 15 ods. 1, 2, § 16 ods. 1, 2, § 17 ods. 1, § 18 ods. 1, 2, 3 zák. č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci v znení od 1. januára 2011 do 31. decembra 2012 (ďalej len „zákon č. 514/2003 Z. z.“) dospel k záveru, že žaloba (po zohľadnení čiastočných späťvzatí žaloby v časti o zaplatenie 49.297,48 eura s úrokom z omeškania vo výške 5,50 % ročne zo sumy 49.297,48 eura od 1. júna 2013 do zaplatenia) je v zostávajúcej časti istiny podaná dôvodne, pretože sú splnené všetky tri predpoklady vzniku zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú nesprávnym úradným postupom a žalobkyňa pred podaním žaloby dodržala postup v zmysle § 15 ods. 1 a 16 ods. 1 zákona č. 514/2003 Z. z. V odôvodnení svojho rozhodnutia (bod 5. a nasl.) sa zaoberal úpravou zodpovednosti exekútora za škodu, a to jednak podľa Exekučného poriadku (zák. č. 233/1995 Z. z.) v znení do 31. marca 2017 (§ 33), a jednak podľa Exekučného poriadku v znení účinnom od 1. apríla 2017 (§ 31 ods. 1 až 4). Dospel k záveru, že vzhľadom na nedostatok prechodných ustanovení bolo potrebné vec posúdiť podľa všeobecne platných pravidiel a zásad upravujúcich vzťah starého a nového predpisu. Konštatoval, že medzi žalobkyňou a exekútorom vznikol právny vzťah, ktorého vznik a z neho vyplývajúce práva a povinnosti bolo treba posúdiť podľa právnej úpravy účinnej v čase vzniku tohto vzťahu t.j. po porušení povinnosti exekútora poukázať žalobkyni ako záložnému veriteľovi vymožené peňažné prostriedky do 7 dní po schválení rozvrhu výťažku uznesením Okresného súdu Bratislava III z 8. septembra 2010 č. k. 34Er/2742/02-109 v spojení s uznesením Krajského súdu v Bratislave z 31. augusta 2011 sp. zn. 18CoE/743/2010, právoplatným 18. októbra 2011. Uznesenie odvolacieho súdu nadobudlo právoplatnosť 18. októbra 2011 a exekútorovi tak vznikla povinnosť poukázať finančné prostriedky vo výške 96.780,45 eura žalobkyni ako záložnému veriteľovi do 7 dní, teda do 25. októbra 2011 (uvedené skonštatovala tiež SKE v disciplinárnom konaní vedenom proti exekútorovi, porov. bod 4.2 odôvodnenia rozsudku súdu prvej inštancie; pozn.). Konanie exekútora sa teda posudzovalo aj z hľadiska § 33 Exekučného poriadku v znení účinnom do 31. marca 2017. Zodpovednosť exekútora za škodu súdu prvej inštancie vyplynula aj z rozsudku Okresného súdu Nové Zámky z 29. mája 2014 č. k. 14Cb/269/2012-72 v spojení s potvrdzujúcim rozsudkom Krajského súdu v Nitre zo 17. marca 2015 sp. zn. 15Cob/160/2014-86, ktorým bola žalovanému JUDr. Emilovi Vančíkovi uložená povinnosť zaplatiť žalobkyni 96.780,45 eura s úrokmi z omeškania vo výške 9,00 % ročne od 20. októbra 2010 do zaplatenia a nahradiť mu trovy právneho zastúpenia vo výške 3.346,66 eura a iné trovy konania vo výške 5.806,50 eura a to všetko do troch dní po právoplatnosti rozsudku (porov. bod 4.3 odôvodnenia rozsudku súdu prvej inštancie; pozn.). Zdôraznil, že v danom prípade predmetom sporu nie je a ani nemôže byť žaloba žalobkyne voči exekútorovi, voči ktorému v konečnom dôsledku žalobkyňa má exekučný titul, ale žaloba smeruje voči Slovenskej republike, za ktorú koná Ministerstvo spravodlivosti SR a predmetom sporu je náhrada škody spôsobenej nesprávnym úradným postupom uvedeného bývalého exekútora JUDr. Emila Vančíka.

1.3. Súd prvej inštancie v odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol, že za škodu spôsobenú exekútorom pri výkone exekučnej činnosti vykonávanej z poverenia súdu podľa osobitného predpisu (činnosti uvedené v ustanoveniach § 29 až § 194 § 33 ods. 1 Exekučného poriadku zodpovedá vedľa štátu (s následným právom regresu) rovnako sám exekútor, a to za podmienok uvedených v § 33 ods. 1 uvedeného zákona. Závisí na rozhodnutí žalobcu ako poškodeného, či náhradu škody požaduje podľa zákona č. 514/2003 Z. z. alebo či predmetný nárok bude uplatňovať priamo od exekútora podľa § 33 ods. 1 Exekučného poriadku. Pokiaľ si žalobca uplatnil náhradu škody podľa zákona č. 514/2003 Z. z. voči žalovanej, žalovaná je pasívne legitimovaná v konaní, čo platí aj v tomto spore. S poukazom na ustálenú judikatúru všeobecných súdov a najmä Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky z 13. februára 2013 sp. zn. II. ÚS 165/2012 preto bolo podľa súdu prvej inštancie potrebné prijať záver, že

nárok na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím orgánu štátu alebo nesprávnym úradným postupom môže byť v občianskom sporovom konaní uplatnený podľa zákona č. 514/2003 Z. z. až vtedy, ak žalobca nemohol dosiahnuť uspokojenie svojej pohľadávky z titulu bezdôvodného obohatenia voči tomu, kto tento prospech získal, a je povinný ho vydať, t. j. voči súdnemu exekútorovi, keďže pokiaľ má žalobca pohľadávku na vydanie bezdôvodného obohatenia, škoda mu ešte nevznikla, preto nemôže byť daná zodpovednosť štátu za škodu podľa zákona č. 514/2003 Z. z. Nárok na náhradu škody od štátu si môže žalobca úspešne uplatniť len vtedy, ak preukáže, že sa bezúspešne domáhal vydania bezdôvodného obohatenia od súdneho exekútora. Existencia pohľadávky na vydanie bezdôvodného obohatenia totiž vylučuje vznik škody ako majetkovej ujmy, a tým aj konkurenciu právnej úpravy zodpovednosti za škodu s právnou úpravou bezdôvodného obohatenia.

1.4. Pri posudzovaní dôvodnosti nároku žalobkyne vychádzal súd prvej inštancie zo základného predpokladu, že kým žalobca má pohľadávku na vydanie bezdôvodného obohatenia voči tomu, kto ho získal, resp. kým nepreukázal bezúspešné domáhanie sa vydania tohto obohatenia (ak táto bezúspešnosť nebola ním zavinená), nie je daný základný predpoklad zodpovednosti štátu za škodu podľa zákona č. 514/2003 Z. z. - existencia škody. V tejto súvislosti z vykonaného dokazovania vyplynulo, že žalobkyňa má voči bývalému exekútorovi JUDr. Emilovi Vančíkovi exekučný titul (porov. bod 4.3 odôvodnenia rozsudku súdu prvej inštancie), na základe ktorého iniciovala exekúciu doručením návrhu na vykonanie exekúcie spolu s pripojeným exekučným titulom súdnej exekútorke JUDr. Ivete Tóthovej so sídlom vo Veľkom Krtíši, u ktorej je exekúcia vedená pod sp. zn. EX 270/2015 a zároveň je exekúcia vedená aj na Okresnom súde Nové Zámky pod sp. zn. 11Er/1193/2015. Súdna exekútorka bola riadne poverená vykonaním exekúcie a podarilo sa jej vymôcť sumu 2.978,35 eura, z čoho bolo oprávnenej (žalobkyňi; pozn.) poukázaných 2.263,55 eura a exekútorka na svoje trovy exekúcie vymohla 714,80 eura. Opakovanými vyjadreniami súdna exekútorka konštatovala, že povinný, teda bývalý exekútor JUDr. Emil Vančík, je nemajetný, že exekúcia je nevymožiteľná pre nedostatok majetku povinného, že je voči nemu vedených 22 exekučných konaní, pričom jej exekúcia je v poradí 21. Pre úplnosť poukázal na priebežné vyúčtovanie exekúcie tejto exekútorke zo 16. júna 2021 (bod 4. 11 odôvodnenia rozsudku súdu prvej inštancie). K 16. júnu 2021 predstavovala pohľadávka žalobkyne ako oprávnenej voči povinnému JUDr. Emilovi Vančíkovi len na istine a úrokoch z omeškania 156.000 eur, preto, po zohľadnení výšky zrážok z dôchodku povinného (173,16 eura), dospel súd prvej inštancie k záveru, že pohľadávka žalobkyne je nevymožiteľná, a teda nemôže dosiahnuť uspokojenie svojej pohľadávky z titulu bezdôvodného obohatenia voči tomu, kto tento prospech získal a je povinný ho vydať, teda voči bývalému exekútorovi JUDr. Emilovi Vančíkovi. Žalobkyňa tak v konaní aj napriek čiastočnému plneniu preukázala bezúspešnosť domáhania sa vydania bezdôvodného obohatenia od povinného JUDr. Emila Vančíka.

1.5. Pre ďalšie posúdenie nároku zo zodpovednosti za škodu spôsobenú nesprávnym úradným postupom prihladol súd prvej inštancie na znenie zákona č. 514/2003 Z. z. v znení účinnom od 01. januára 2011 do 31. decembra 2012 (teda nie v aktuálnom znení), vychádzajúc predovšetkým z dátumu, kedy nadobudlo právoplatnosť uznesenie o schválení rozvrhu výťažku dražby nehnuteľnosti (18. októbra 2011; pozn.). Vychádzajúc z úpravy Exekučného poriadku v tom čase, exekútor mal povinnosť poukázať žalobkyňi ako záložnému veriteľovi sumu 96.780,45 eura do 7 dní, teda do 25. októbra 2011 a nasledujúcim dňom, teda 26. októbra 2011 sa už dopustil nesprávneho úradného postupu, pretože nerešpektoval znenie Exekučného poriadku, čo bolo správne zdôraznené aj v rámci disciplinárneho konania SKE. V exekúcii EX 379/02 exekútor JUDr. Emil Vančík konal na základe poverenia súdu a treba mať za to, že vykonával úlohy štátneho orgánu (porov. bod 8.1 až 8.3 odôvodnenia rozsudku súdu prvej inštancie). Žaloba preto správne smeruje voči Slovenskej republike, za ktorú koná Ministerstvo spravodlivosti SR. S poukazom na základné predpoklady vzniku zodpovednosti štátu za škodu v zmysle zákona č. 514/2003 Z. z. súd prvej inštancie konštatoval, že nesprávny úradný postup bývalého súdneho exekútora JUDr. Emila Vančíka v exekúcii EX 379/02 bol v konaní preukázaný jednoznačným spôsobom, keď tento vôbec nerešpektoval pre neho záväzné uznesenie exekučného súdu o schválení rozvrhu výťažku a žalobkyňi ako záložnému veriteľovi napriek tomu, že takú povinnosť mal, nepoukázal žiadne peňažné prostriedky, hoci v skutočnosti jej mal poukázať z rozdeľovanej podstaty z dražby nehnuteľnosti 96.780,45 eura. Išlo o mimoriadne závažné porušenie povinnosti exekútora, čo sa premietlo aj v rozhodnutiach ministra spravodlivosti SR a SKE (porov. bod 4.2 odôvodnenia rozsudku súdu prvej inštancie) a ktoré mali za následok, že JUDr. Emil Vančík bol uznaný vinným zo spáchania

závažného disciplinárneho previnenia práve pre nesplnenie si tejto povinnosti, čo v končnom dôsledku viedlo k jeho odvolaniu z funkcie súdneho exekútora. Svojim nezodpovedným konaním a neplnením si povinností súdneho exekútora sa dopustil nesprávneho úradného postupu a zároveň spôsobil žalobkyni škodu. Škodou sa rozumie skutočná škoda a ušlý zisk. Ušlým ziskom sa súd v tejto veci nezaoberal, pretože v tejto časti žalobkyňa vzala svoju žalobu späť. Na druhej strane, žalobkyňa v spore preukázala existenciu skutočnej škody, ktorá jej vznikla nesprávnym úradným postupom bývalého exekútora JUDr. Emila Vančíka vo výške 96.780,45 eura a v tejto časti tak istina uplatneného nároku bola podaná dôvodne. Po čiastočných späťvzatiach žaloby si žalobkyňa uplatňovala voči žalovanému titulom skutočnej škody na istine uplatneného nároku 65.788,75 eura. Súd ďalej dospel k záveru, že predpoklad škody je splnený aj pri zostávajúcich dvoch čiastkových nárokoch, ktoré pozostávajú z náhrady trov právneho zastupovania žalobkyne v exekučnom konaní, v ktorom došlo k nesprávnemu úradnému postupu vo výške 3.200,44 eura a z náhrady súdneho poplatku 5.806,50 eura a bankových poplatkov 29,58 eura zaplatených v konaní súdu prvej inštancie sp. zn. 14Cb/269/2012, teda v konaní, v ktorom bol vydaný exekučný titul, na základe ktorého prebiehalo exekučné konanie, v ktorom došlo k nesprávnemu úradnému postupu (aktuálne už vedenému u súdneho exekútora JUDr. Jozefa Kapronczaia EX 40379/2002).

1.6. Žalovaná sa dostala do omeškania s plnením peňažného dlhu, a preto jej súd prvej inštancie podľa § 517 ods. 2 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov (ďalej len „OZ“) v spojení s § 3 Nariadenia vlády SR číslo 87/1995 Z. z. v znení od 1. februára 2013 uložil povinnosť zaplatiť žalobkyni z priznanej istiny 74.825,27 eura úroky z omeškania od 1. júna 2013. V konaní nebolo sporné, že žalobkyňa podala písomnú žiadosť o predbežné prerokovanie nároku na náhradu škody, na ktorú žalovaná reagovala listom z 24. mája 2013 tak, že žalobkyni oznámila, že jej nárok nebude uspokojený. K 1. júnu 2013, odkedy žalobkyňa požadovala uplatnené úroky z omeškania, už žalovaná bola v omeškaní s plnením peňažného dlhu. Súd prvej inštancie zároveň zohľadnil § 232 ods. 3, 4 CSP a žalovanej určil 30-dňovú lehotu na plnenie.

1.7. O nároku na náhradu trov konania v zastavujúcej časti súd rozhodol podľa § 262 ods. 1 CSP v spojení s § 256 ods. 1 CSP, pretože v tejto časti žalobkyňa zavinila zastavenie konania čiastočnými späťvzatiami žaloby; ani v jednom prípade nebolo dôvodom správanie sa žalovanej. V zastavujúcej časti tak žalovanej bol priznaný nárok na náhradu trov konania voči žalobkyni vo výške 100 %. O nároku na náhradu trov konania vo vyhovujúcej časti vo veci samej súd rozhodol podľa § 262 ods. 1 CSP v spojení s § 255 ods. 1 CSP a žalobkyni úspešnej v spore priznal nárok na náhradu trov konania voči žalovanej vo výške 100 %.

2. Krajský súd v Nitre (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie oboch strán sporu rozsudkom zo 16. novembra 2022 sp. zn. 5Co/105/2021 potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutých výrokoch II. až IV. a žalobkyni voči žalovanej priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu.

2.1. Odvolací súd na zdôraznenie správnosti napadnutého rozsudku súdu prvej inštancie a vzhľadom na odvolacie dôvody strán sporu (§ 387 ods. 2 CSP) poukázal, že hoci v rámci exekučného konania EX379/02 pôvodne vedeného u súdneho exekútora JUDr. Emila Vančíka, bola uplynutím lehoty uvedenej v § 165 ods. 1 Exekučného poriadku účinného do 31. marca 2017 založená povinnosť vyplatiť rozvrhom rozvrhnuté peňažné prostriedky z exekučného výťažku, čo sa nestalo, táto povinnosť trvá aj naďalej a nemožno prehliadnuť, že peňažné prostriedky určené pôvodne na tento účel už viac u pôvodného súdneho exekútora, respektíve nového súdneho exekútora (náhradníka) neexistujú (okrem možných čiastkových plnení získaných neskôr), preto nie je možné nazerať na žalobkyňou zvolený postup podanej žaloby o náhradu škody voči štátu v tomto konaní za predčasný, alebo nesprávny. Podľa názoru odvolacieho súdu v danom prípade, hoci súdny exekútor sledoval svoje vlastné záujmy, keď zadržal peňažné prostriedky, nešlo celkom zjavne o excés, ktorý by zbavoval štát zodpovednosti za škodu spôsobenú jeho nesprávnym úradným postupom, a to i s prihliadnutím na jeho predchádzajúce pochybenia v rámci výkonu exekučnej činnosti aj v iných prípadoch.

2.2. Konštatujúc správnosť záverov o dôvodnosti podanej žaloby odvolací súd v odôvodnení svojho rozhodnutia poukázal, že žalobkyňa na podklade exekučného titulu iniciovala voči súdnemu exekútorovi exekučné konanie, v ktorom bola žalobkyni oznámená existencia stavu nevymožiteľnosti pre nedostatok majetku povinného, hoci čiastočné plnenia boli poukázané v prospech žalobkyne vo výške podľa zistení

súdu prvej inštancie (porov. bod 4.5 odôvodnenia rozsudku súdu prvej inštancie). Odvolací súd uviedol, že vymáhateľnosť v sebe zahŕňa okrem kvality vymáhateľnosti čo do výšky aj vymáhateľnosti čo do času; v tomto prípade bola správne zistená ďalšia nevymáhateľnosť nárokov žalobkyne od pôvodného súdneho exekútora, ako aj poisťovne, tak ako to správne zistil súd prvej inštancie. Ďalej dôvodil, že zákon č. 514/2003 Z. z. nepredpokladá ako podmienku uplatnenia škody uplatnenie nároku poisťovne, preto nebolo možné uvažovať o nedôvodnosti podanej žaloby len na základe skutočnosti, že existoval iný právny vzťah vyplývajúci z poistenia. V tejto súvislosti navyše ani neboli zodpovedané otázky, čo bolo poistnou udalosťou z hľadiska porušenia právnej povinnosti súdneho exekútora, a či predmetné porušenie pokrývalo úmyselnú alebo nebanlivostnú formu zavinenia. Aj keby taká poistná udalosť a povinnosť poisťovne bola založená a poisťovňa by z nejakého dôvodu neplnila, neexistovala by prekážka zodpovednosti súdnej uplatniteľnosti uplatneného procesného nároku žalobcu od štátu.

2.3. Odvolací súd ďalej v reakcii na konkrétnu odvoláciu argumentáciu žalovanej konštatoval správnosť záverov súdu prvej inštancie aj vo vzťahu k priznanej časti nároku, ktorá sa týkala skutočnej škody v podobe trov právneho zastúpenia. Správne boli podľa odvolacieho súdu tiež závery súdu prvej inštancie o začiatku plynutia omeškania v súvislosti s uplatneným nárokom na zaplatenie úroku z omeškania; ak sa v konaní preukázalo, že škoda bola spôsobená, nebolo možné dospieť k záveru, že až ustálením nevymáhateľnosti nároku vo vzťahu k priamemu škodcovi - súdnemu exekútorovi bolo možné považovať začiatok plynutia omeškania a nároku na úrok z omeškania.

2.4. Vzhľadom na odvolacie dôvody strán sporu vo vzťahu k rozhodnutiu súdu prvej inštancie o nároku na náhradu trov konania odvolací súd uzavrel, že v danom prípade bolo možné o nároku na náhradu trov konania rozhodnúť dvoma samostatnými výrokmi. Nešlo o separáciu zavinených trov, tak ako ju predpokladá § 256 ods. 2 CSP. Súd prvej inštancie v danom prípade samostatne aplikoval § 255 ods. 1 CSP, a § 256 ods. 1 CSP. Vo vzťahu k zastaveniu konania správne konštatoval procesné zavinenie na strane žalobkyne; zo strany žalovanej nedošlo k čiastočnému plneniu, preto nebolo možné konštatovať procesné zavinenie zastavenia konania zo strany žalovanej.

2.5. Vzhľadom na vyššie uvedené odvolací súd napadnutý rozsudok ako vecne správny v napadnutých výrokoch podľa § 387 ods. 1, 2 CSP potvrdil. O trovách odvolacieho konania rozhodol podľa § 396 ods. 1 a § 255 ods. 1 CSP.

3. Proti tomuto rozhodnutiu odvolacieho súdu podala žalovaná (ďalej aj „dovolateľka“) dovolanie, prípustnosť ktorého vyvodzovala z § 420 písm. f) CSP a § 421 ods. 1 písm. a) a b) CSP. Navrhla, aby dovolací súd zrušil rozhodnutie odvolacieho súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie a rozhodnutie, eventuálne aby, ak to považuje za potrebné, zrušil i rozsudok súdu prvej inštancie. Súčasne navrhla, aby dovolací súd odložil vykonateľnosť rozhodnutia v zmysle § 444 ods. 1 CSP. Svoj návrh odôvodnila výškou priznaného plnenia v spojení s nesprávnym právnym posúdením veci odvolacím súdom, ako i pomermi strán sporu a špecifickým postavením štátu, u ktorého nehrozí, že sa v budúcnosti stane platobne neschopným.

3.1. Porušenie práva na spravodlivý proces a prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP oprela žalobkyňa o tvrdenie, že rozhodnutie odvolacieho súdu nie je dostatočne odôvodnené, osobitne uplatňujúc tento dovolací dôvod i vo vzťahu k rozhodnutiu o náhrade trov konania. Odvolací súd sa ani marginálne nezaoberal otázkou, že povinnosť poukázať príkaznú sumu oprávnenej osobe (§ 165 ods. 1 Exekučného poriadku) trvá aj naďalej vo vzťahu k nástupcovi pôvodného súdneho exekútora. Odvolací súd rovnako nereflektoval ani žalovanou prezentované námietky v otázke excesu bývalého súdneho exekútora, ktorý vylučuje zodpovednosť v zmysle zák. č. 514/2003 Z. z., a to napriek skutočnosti, že bolo potrebné dôsledne vyhodnotiť, či ponechanie si vymožených peňažných prostriedkov exekútorom je exces z jeho úradných povinností, svojvôľa alebo len nesprávny úradný postup vychádzajúci z nesprávnej aplikácie jeho zákonných povinností. Vo vzťahu k nároku na náhradu trov konania žalovaná v konaní namietala zmatečnosť postupu súdov oboch inštancií. V danom prípade bolo potrebné prihliadnuť na skutočnosť, že čiastočné späťvzatie žaloby je neúspechom žalobkyne.

3.2. Vo vzťahu k prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP žalovaná v dovolaní uviedla, že odvolací súd vec nesprávne právne posúdil, keď dospel k záveru o nevymáhateľnosti pohľadávky žalobkyne z titulu bezdôvodného obohatenia voči bývalému súdnemu exekútorovi JUDr. Jozefovi Vančíkovi. Akcentovala, že nárok na náhradu škody bol uplatnený predčasne; nie je možné vylúčiť realizáciu ďalších parciálnych úhrad v prospech žalobkyne, pretože tieto exekučné konania doteraz

neboli právoplatne skončené a stále prebiehajú. Právna otázka konkurencie nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia a nároku na náhradu škody podľa zákona č. 514/2003 Z. z. je pritom v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ustálené vyriešená tak, že právo na náhradu škody spôsobenej pri výkone verejnej moci možno uplatniť len vtedy, ak sa dotknutá osoba nemôže úspešne domôcť práva na vydanie bezdôvodného obohatenia voči tretej osobe. V tejto súvislosti za predčasné žalovaná označila i závery odvolacieho súdu o nemožnosti plnenia v prospech žalobkyne zo strany poisťovne.

3.3. Podanie dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP žalovaná ďalej odôvodnila aj tým, že odvolací súd odignoroval ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu, že pri posudzovaní účelnosti trov právneho zastúpenia možno vychádzať výlučne z výšky tarifnej odmeny podľa osobitného predpisu. V tejto súvislosti žalovaná v priebehu celého základného konania poukazovala na potrebu skúmania nutnosti a účelnosti žalobkyňou uplatnenej majetkovej škody v podobe trov právneho zastúpenia, odkazujúc na § 18 zákona č. 514/2003 Z. z., pričom osobitne namietala, že žalobkyni by bolo (pri splnení ďalších podmienok) možné priznať výlučne náhradu trov právneho zastúpenia vynaložených v exekučnom konaní sp. zn. EX 379/02 vo výške zodpovedajúcej tarifnej odmene (teda nie v žalobkyňou uplatnenej výške zodpovedajúcej zmluvnej odmene).

3.4. Žalovaná dovolací dôvod nesprávneho právneho posúdenia veci a prípustnosť dovolania v zmysle § 421 ods. 1 CSP oprela aj o tvrdenie, že odvolací súd dospel k nesprávnemu záveru aj pokiaľ ide o stanovenie začiatku plynutia omeškania žalovanej od 1. júna 2013. V nadväznosti na už skôr poukázanú subsidiaritu nároku na náhradu škody podľa zákona č. 514/2003 Z. z. k nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia žalovaná namietala, že primárnou povinnosťou žalobkyne bolo uplatniť svoj nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia, čo žalobkyňa aj urobila a na podklade exekučného titulu v roku 2015 iniciovala exekučné konanie voči súdnemu exekútorovi JUDr. Vánčikovi (sp. zn. EX 270/2015). Toto exekučné konanie nebolo dosiaľ právoplatne skončené, v prospech žalobkyne boli realizované viaceré čiastkové plnenia, navyše existuje možnosť plnenia v prospech žalobkyne aj zo strany poisťovne. Z uvedeného dôvodu sa odvolací súd aj v tejto otázke odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, a preto nie je správny záver, že k omeškaniu malo dôjsť od 1. júna 2013. Žalovaná z procesnej opatrnosti v tejto súvislosti oprela prípustnosť podaného dovolania aj o ust. § 421 ods. 1 písm. b) CSP, a to pre prípad že by dovolací súd v posúdení otázky začiatku omeškania žalovanej nevzhliadol odklon od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Za otázku, od ktorej vyriešenia záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu dosiaľ nebola riešená, označila otázku, či súdy v konaní o nároku na náhradu škody podľa zákona č. 514/2003 Z. z. môžu určiť začiatok omeškania žalovanej strany v súvislosti s priznaným nárokom na náhradu majetkovej škody ku dňu uplynutia 6-mesačnej lehoty na predbežné prerokovanie nároku na náhradu škody, resp. ku dňu oznámenia, že nedôjde k uspokojeniu nároku na náhradu škody, a to napriek existencii čiastkových úhrad realizovaných počas trvania konania v prospech žalujúcej strany od priameho dlžníka z titulu existencie pohľadávky žalujúcej strany voči priamemu dlžníkovi (škodcovi) na vydanie bezdôvodného obohatenia.

4. Žalobkyňa sa k podanému dovolaniu písomne vyjadrila; navrhla ho odmietnuť, resp. zamietnuť, považujúc ho za neprípustné resp. nedôvodné. V súvislosti s návrhom žalovanej na odklad vykonateľnosti napadnutého rozsudku odvolacieho súdu poukázala na princíp právnej istoty; žiadala návrhu nevyhovieť. Uviedla, že napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu v spojení s rozhodnutím súdu prvej inštancie nemožno považovať za nepreskúmateľné a zmätočné. Žalovaná určuje medze svojej zodpovednosti svojvoľne a vôbec nereflektuje vývoj udalostí, ktorý predchádzal uplatneniu si práva na náhradu škody spôsobenej nesprávnym úradným postupom bývalého súdneho exekútora. Názor žalovanej, že jej zodpovednosť vylučuje stále trvajúca povinnosť v zmysle § 165 ods. 1 Exekučného poriadku, je v rozpore s vykonaným dokazovaním. V konaní bolo jednoznačne zistené, že neexistuje možnosť prípadného ďalšieho plnenia súdnym exekútorom (jeho náhradníkom) v prospech žalobkyne, keďže peňažné prostriedky na tento účel neexistujú. Súdy v konaní tiež správne vyhodnotili a odôvodnili, že konanie bývalého súdneho exekútora je nesprávnym úradným postupom, nie excesom. Pokiaľ ide o rozhodnutie o trovách konania, súdy vec posúdili komplexne a čiastkové úhrady od súdnych exekútorov, ktoré viedli k čiastkovým späťvzatím žaloby, správne neposudzovali ako neúspech žalobkyne. Dovolanie nemôže byť prípustné ani podľa § 421 ods. 1 písm. a), resp. b) CSP, pre absenciu formulovania prípustných právnych otázok.

5. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 CSP), po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu, v neprospech ktorej bolo rozhodnuté, splňajúca výnimku z povinného zastúpenia [§ 429 ods. 2 písm. b) CSP], skúmal prípustnosť dovolania bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP); dospel k záveru, že dovolanie žalovanej je potrebné ako neprípustné odmietnuť.

6. Podľa § 419 CSP proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v § 420 a § 421 CSP.

7. Z hľadiska ústavného aspektu treba rešpektovať právomoc najvyššieho súdu ústavne konformným spôsobom vymedzovať si prípustnosť vecí v konaní o dovolaní a vychádzať z toho, že v prvom rade je vecou najvyššieho súdu určovať si koncepciu interpretácie prípustnosti mimoriadnych opravných prostriedkov, a to za predpokladu, že táto nie je nepriateľská z hľadiska ochrany základných práv a slobôd.

8. Dovolanie treba považovať za mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. Dovolanie nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný (procesnými stranami, ani samotným dovolacím súdom) ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu z akýchkoľvek dôvodov a hľadísk.

9. O všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch platí, že narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých právna vec bola právoplatne skončená, musí byť vyvážené sprísnenými a jasne čitateľnými podmienkami prípustnosti. Právnu úpravu dovolania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých môže byť výnimočne prelomená záväznosť už právoplatného rozhodnutia, nemožno interpretovať bezbreho; namiesto je skôr zdržanlivý (uvážený) prístup.

10. Právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšej inštancie, sa v civilnom sporovom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých môže súd konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania. Na týchto záveroch zotrúva aj súčasná rozhodovacia prax najvyššieho súdu.

11. Obsahom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky je poskytnúť uplatňovanému právu súdnu ochranu, avšak len za predpokladu, že sú splnené procesné podmienky súdneho konania (viď napr. rozhodnutia ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 80/09, II. ÚS 79/08, IV. ÚS 476/2012). Dovolací súd preto pristupuje k podanému dovolaniu tak, že najskôr skúma, či je procesne prípustné; k posúdeniu opodstatnenosti dovolania (t. j. posúdeniu, či je v ňom opodstatnene uplatnený dovolací dôvod) sa dovolací súd dostáva len v prípade prijatia záveru, že dovolanie je prípustné.

12. Žalovaná prípustnosť podaného dovolania vyvodzovala v prvom rade z § 420 písm. f) CSP, v zmysle ktorého je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

13. Dovolací súd už konštantne uvádza, že hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu konania v zmysle § 420 písm. f) CSP, sú a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia, a to v takej intenzite, že došlo až k porušeniu práva na spravodlivý proces.

13.1. Z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle tohto ustanovenia ale nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (3Cdo/41/2017, 3Cdo/214/2017, 8Cdo/5/2017, 8Cdo/73/2017). Dovolací súd preto cez prizmu v dovolaní uplatnených dovolacích námietok skúmal, či došlo k dovolateľom namietanej procesnej vade.

14. Ustanovenie § 420 písm. f) CSP zakladá prípustnosť a zároveň dôvodnosť dovolania v tých prípadoch, v ktorých miera porušenia procesných práv strany nadobudla intenzitu porušenia jej práva na spravodlivý proces.

14.1. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom; integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce súdne konanie.

14.2. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle citovaného ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca a ktoré porušenie tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Za znemožnenie strane uskutočňovať jej patriace procesné práva v takej miere, že dochádza k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle § 420 písm. f) CSP, treba považovať aj taký postup súdu, ktorým sa strane odmieta možnosť domáhať sa svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a ktorým dochádza k odmietnutiu spravodlivosti, keď súdom prijaté závery nemajú svoj racionálny základ v interpretácii príslušných ustanovení právnych predpisov, a teda sú svojvoľné a neudržateľné.

15. Dovolateľka prípustnosť dovolania v zmysle § 420 písm. f) CSP a porušenie práva na spravodlivý proces oprela o tvrdenie, že odvolací súd svoje rozhodnutie dostatočne neodôvodnil a jeho rozhodnutie o trovách konania je zmätočné.

16. V prvom rade treba uviesť, že z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 420 písm. f) CSP nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo. Dovolací súd cez prizmu v dovolaní uplatnených dovolacích námietok skúmal, či došlo k namietaným procesným vadám; tieto v procesnom postupe odvolacieho súdu nezistil. K tomu uvádza nasledovné.

17. Z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva povinnosť všeobecného súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie vo veci (I. ÚS 46/05). Z uvedeného potom vyplýva, že k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP môže dôjsť aj nepreskúmateľnosťou napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu (porov. I. ÚS 105/06, III. ÚS 330/2013, či 4Cdo/3/2019, 8Cdo/152/2018, bod 26, 5Cdo/57/2019, bod 9, 10, 9Cdo/248/2021).

18. K arbitrárnosti a zjavnej neodôvodnenosti rozhodnutí všeobecných súdov sa vyjadril aj Ústavný súd Slovenskej republiky; uviedol, že o arbitrárnosti (svojvôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (m. m. I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 383/06). Zjavná neodôvodnenosť rozhodnutí všeobecných súdov je najčastejšie daná rozporom súvislostí ich právnych argumentov a skutkových okolností prerokúvaných prípadov s pravidlami formálnej logiky alebo absenciou jasných a zrozumiteľných odpovedí na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (IV. ÚS 115/03, III. ÚS 209/04). Uvedené nedostatky pritom musia dosahovať mieru ústavnej relevancie, teda ich intenzita musí byť spôsobilá porušiť niektoré z práv uvedených v čl. 127 ods. 1 Ústavy. (II. ÚS 302/2019-44 z 20. februára 2020, ods. 17).

19. Arbitrárnosť sa v zásade môže prejavovať v dvoch podobách, ako procesná svojvôľa, teda hrubé alebo opakované porušenie zásadných ustanovení právnych predpisov upravujúcich postup orgánu verejnej moci, alebo ako hmotnoprávna (meritórna) svojvôľa, teda extrémny nesúlad medzi právnym základom pre rozhodovanie vecí a závermi orgánu verejnej moci, ktoré sú vo vzťahu k tomuto právnemu základu neobhájiteľné všeobecne akceptovateľnými výkladovými postupmi (II. ÚS 576/2012). O arbitrárnosť súdneho rozhodnutia ide aj vtedy, ak dôvody, na ktorých je založené súdne rozhodnutie, absentujú, sú zjavne protirečivé alebo popierajú pravidlá formálnej a právnej logiky, prípadne ak sú tieto dôvody zjavne jednostranné a v extrémnom rozpore s princípmi spravodlivosti (III. ÚS 305/08, IV. ÚS 150/03, I. ÚS 301/06).

20. Dovolací súd dospel k záveru, že rozsudok súdu prvej inštancie aj rozsudok odvolacieho súdu spĺňajú kritériá pre odôvodňovanie rozhodnutí v zmysle § 220 ods. 2 CSP a § 393 CSP, preto ich nemožno považovať za neodôvodnené či zjavne arbitrárne (svojvoľné). Potrebné je zdôrazniť, že prvoinštančné a odvolacie konanie tvoria z hľadiska jeho predmetu jeden celok (m. m. IV. ÚS 372/08, IV. ÚS 350/09) a určujúca spätosť rozsudku odvolacieho súdu s potvrdzovaným rozsudkom vytvára ich organickú (kompletizujúcu) jednotu. Ak odvolací súd v plnom rozsahu odkáže na dôvody rozhodnutia súdu prvej inštancie, stačí, ak v odôvodnení rozsudku iba poukáže na relevantné skutkové zistenia a stručne zhrnie právne posúdenie veci; rozhodnutie odvolacieho súdu v sebe tak zahŕňa po obsahovej stránke aj odôvodnenie rozsudku súdu prvej inštancie. Pritom platí, že súd v opravnom konaní nemusí dať odpoveď na všetky námietky uvedené v opravnom prostriedku, ale iba na tie, ktoré majú (podľa názoru súdu) podstatný význam pre rozhodnutie o odvolaní a zostali sporné alebo sú nevyhnutné na doplnenie dôvodov rozhodnutia súdu prvej inštancie, ktoré je predmetom preskúmania v odvolacom konaní (II. ÚS 78/05).

21. Odôvodnenie rozsudkov súdu prvej inštancie aj odvolacieho súdu v posudzovanom spore zodpovedá základnej (formálnej) štruktúre odôvodnenia rozhodnutia. Súslednosti jednotlivých častí odôvodnení a ich obsahové (materiálne) náplne zakladajú súhrnne ich zrozumiteľnosť aj všeobecnú interpretačnú presvedčivosť. Z odôvodnenia rozsudkov vyplýva vzťah medzi skutkovými zisteniami aj úvahami pri hodnotení dôkazov na jednej strane a právnymi závermi na strane druhej. V hodnotení skutkových zistení neabsentuje žiadna relevantná skutočnosť alebo okolnosť, súdy ich náležitým spôsobom v celom súhrne posúdili a vyhodnotili. Ich argumentácia je koherentná a rozhodnutia konzistentné, logické a presvedčivé, zvolené premisy aj závery, ku ktorým na ich základe súdy dospeli, sú prijateľné pre právnickú aj laickú verejnosť.

22. Obsah spisu v ničom nenasvedčuje tvrdeniu dovolateľky, že rozhodnutie odvolacieho súdu nie je dostatočne odôvodnené. Súd prvej inštancie a rovnako aj odvolací súd postupovali pri prejednaní sporu precízne a dôsledne, svoje závery podrobne a presvedčivo odôvodnili. Odvolací súd v odôvodnení svojho rozhodnutia zdôraznil, že hoci povinnosť poukázať peňažného prostriedky žalobkyni ako oprávnenej osobe (§ 165 Exekučného poriadku v znení účinnom do 31. marca 2017) prešla z bývalého súdneho exekútora na jeho nástupcu - JUDr. Jozefa Kapronczaia (a táto povinnosť aj naďalej trvá), v súvislosti so žalobkyňou uplatneným nárokom bolo potrebné prihliadnuť najmä na skutočnosť, že peňažné prostriedky určené na tento účel už neexistujú. Rozhodnutie odvolacieho súdu v spojení s rozhodnutím súdu prvej inštancie preto dáva žalovanej jednoznačnú a zrozumiteľnú odpoveď, prečo súdy po komplexnom zohľadnení osobitostí danej veci dospeli k záveru, že zodpovednosť žalovanej za škodu v zmysle zákona č. 514/2003 Z. z. je daná.

23. Pokiaľ ide o argumentáciu žalovanej, že v danom prípade neoprávnené nakladanie so získanými peňažnými prostriedkami je excesom súdneho exekútora, ktorý vylučuje zodpovednosť žalovanej, súd prvej inštancie v odôvodnení svojho rozhodnutia podrobne vysvetlil, na základe čoho konanie JUDr. Emila Vánčika vyhodnotil ako nesprávny úradný postup z hľadiska zákona č. 514/2003 Z. z. (porov. bod 11. odôvodnenia rozsudku súdu prvej inštancie). K tomu odvolací súd na zdôraznenie správnosti zrozumiteľne doplnil, že skutkové zistenia súdu prvej inštancie jednoznačne vedú k záveru o porušení povinností súdneho exekútora ako štátom určenej a splnomocnenej osoby na vykonávanie núteného výkonu exekučných titulov.

24. Je zrejme, že súdy za nesprávny úradný postup bývalého súdneho exekútora JUDr. Emila Vančíka považovali to, že nerešpektoval svoju povinnosť uvedenú v § 165 ods. 1 Exekučného poriadku v znení do 31. marca 2017 a v stanovenej lehote žalobkyni ako oprávnenej osobe nepoukázal prikázané peňažné prostriedky, hoci mu táto povinnosť vznikla na základe právoplatného uznesenia o schválení rozvrhu výťažku. To je zásadný rozdiel oproti situácii, ktorou argumentovala žalovaná poukazujúc na rozhodnutie najvyššieho súdu z 30. júna 2022 sp. zn. 5Cdo/133/2021, keď v tam prejednávanom prípade síce súdny exekútor pochybil, keď nedisponoval peňažnými prostriedkami vymoženými v exekučnom konaní, avšak v exekučnom konaní nedošlo k vydaniu rozvrhu výťažku z dražby, ktorý by bol schválený exekučným súdom.

25. Žalovaná, považujúc rozhodnutie o nároku na náhradu trov konania za nedostatočne odôvodnené, za nesprávny procesný postup z hľadiska § 420 písm. f) CSP v dovolaní označila, že odvolací súd svojvoľne a v rozpore s § 255 ods. 1, 2 CSP rozhodol o nároku na náhradu trov konania dvoma samostatnými výrokmi a čiastočné späťvzatie žaloby nepovažoval za procesný neúspech žalobkyne.

26. Z ustálenej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že rozhodovanie o trovách konania je integrálnou súčasťou civilného sporového konania. Aj procesné predpisy, ktoré upravujú rozhodovanie o náhrade trov konania, preto treba vykladať v súlade s obsahom a účelom základného práva na súdnu ochranu v zmysle čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ústavný zákon č. 460/1992 Zb.).

26.1. Podľa ústavného súdu môže otázka trov konania nadobudnúť ústavnoprávnu dimenziu v prípade postupu všeobecného súdu, ktorý je založený na celkom zjavne nesprávnej interpretácii a aplikácii príslušných ustanovení zákona upravujúcich trovy konania, v ktorom sú obsiahnuté črty svojvôle alebo extrémny rozpor s princípom spravodlivosti (napr. v dôsledku prepätého formalizmu), a taktiež v prípade, ak je odôvodnenie súdneho rozhodnutia vo vzťahu k výroku o trovách konania celkom nedostatočné, t. j. nepreskúmateľné (pozri nálež z 21. marca 2023 sp. zn. IV. ÚS 4/2023, m. m. napr. IV. ÚS 348/2011, IV. ÚS 341/2012, II. ÚS 837/2015).

27. V sporovom konaní sa povinnosť nahradiť trovy konania spravuje predovšetkým zásadou úspechu vo veci (§ 255 CSP), ktorá je doplnená zásadou zodpovednosti za zavinenie (§ 256 CSP). V tejto súvislosti je potrebné v prvom rade ustáliť, že úspech vo veci sa vo všeobecnosti stotožňuje s meritórnym „vítazstvom“ v spore, pričom porazenej strane vzniká povinnosť nahradiť trovy víťaznej strane. Úspech môže byť plný (a to či už na strane žalobcu alebo žalovaného), resp. čiastočný. U žalobcu ide o plný úspech vo veci, ak sa výrok meritórneho rozhodnutia zhoduje so žalobným petitom v jeho poslednej uplatnenej verzii (t.j. po zohľadnení všetkých potenciálnych kvantitatívnych i kvalitatívnych zmien žaloby). Žalobca je v konaní plne úspešný, ak sa žalobe vyhovel v celom rozsahu.

28. Od náhrady trov konania založenej na zásade úspechu vo veci (§ 255 CSP) je ale potrebné odlišovať situácie, keď procesná strana zaviniť, že konanie musí byť, hoc i sčasti zastavené (§ 256 ods. 1 CSP).

29. Zásada procesnej zodpovednosti za zavinenie vyplývajúca z § 256 CSP je inštitútom procesného práva, a preto rozhodujúcimi skutočnosťami na posúdenie tejto zodpovednosti sú tie, ktoré vznikli po začatí konania. Uplatňuje sa pre každé konanie bez ohľadu na to, z akého dôvodu bolo konanie zastavené, ak už vznikol procesnoprávny vzťah medzi súdom a oboma stranami sporu a medzi stranami sporu navzájom. Kritérium procesného zavinenia treba posudzovať z objektívneho hľadiska, a to vo vzťahu medzi tým, čo žalujúca strana v konaní požadovala, resp. akého výsledku sa domáhala a skutočnosťou, pre ktorú žalujúca strana neskôr vzala žalobu späť s tým, aby konanie bolo zastavené.

29.1. O otázke, či strana sporu zaviniť, že konanie bolo zastavené, možno uvažovať len z hľadiska procesného; dôvodnosť žaloby súd nemá skúmať z hľadiska hmotného práva. Aj Ústavný súd Slovenskej republiky uvádza, že rozhodnutie o trovách konania nemá byť výsledkom mechanického posudzovania zavinenia či úspechu v procese, ale celkovým zhodnotením okolností prípadu (Zo súdnej praxe 4/2021, č. 34, IV. ÚS 480/2018).

30. V danom prípade súd prvej inštancie po komplexnom zhodnutí konkrétnych okolností prípadu

rozhodol o nároku na náhradu trov konania dvoma samostatnými výrokmi, odôvodnenie ktorých zodpovedá požiadavkám na kvalitu odôvodňovania súdnych rozhodnutí (§ 220 CSP). Z odôvodnenia rozsudku súdu prvej inštancie, s ktorým sa v celom rozsahu stotožnil i odvolací súd (§ 387 ods. 2 CSP), je zrejmé, že vo vzťahu k zastavujúcej časti priznal žalovanej nárok na náhradu trov konania uplatniac zásadu procesnej zodpovednosti za zavinenie (§ 256 ods. 1 CSP). Zásadu úspechu vo veci aplikoval len vo vzťahu k vyhovujúcej časti, pričom v tejto súvislosti je potrebné zdôrazniť, že žalobe (v rozsahu jej čiastočných späťvzatí) bolo v celom rozsahu vyhovie; žalobkyni bola priznaná celá ostatná časť ňou požadovaného nároku. Je preto potrebné dôsledne rozlišovať procesný neúspech žalobcu ako dôsledok úspešnej procesnej obrany žalovaného (zamietnutie žaloby celkom alebo sčasti) od výsledku konania v príčinnej súvislosti so „zavineným“ správaním strany sporu, teda v danom prípade od zastavenia konania v časti v dôsledku čiastočného späťvzatia žaloby.

31. Vzhľadom na vyššie uvedené dovolaciemu súdu z obsahu preskúmaného rozhodnutia nevyplývala taká interpretácia ustanovení § 255 a § 256 CSP, ktorá by bola popretím ich podstaty a zmyslu, či zásad, na ktorých stojí rozhodovanie o trovách konania, alebo ktorá by zakladala extrémny rozpor s princípom spravodlivosti. Navyše, námietky žalovanej treba z hľadiska obsahového považovať za námietky netýkajúce sa procesného postupu súdov (v zmysle procedúry prejednávania veci); ide tu o námietky týkajúce sa právneho posúdenia (právnych záverov súdov), na ktorom súdy založili svoje rozhodnutie. Skutočnosť, že žalovaná sa s názorom odvolacieho súdu nestotožnila, nepostačuje sama osebe na prijatie záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti napadnutého rozhodnutia. Napokon je potrebné uviesť i to, že pri posudzovaní splnenia požiadaviek na riadne odôvodnenie rozhodnutia, správnosť právnych záverov, ku ktorým súdy dospeli, nie je právne relevantná, lebo prípadne nesprávne právne posúdenie veci prípustnosť dovolania v zmysle § 420 písm. f) CSP nezakladá (napr. R 24/2017).

32. Berúc do úvahy vyššie uvedené dovolací súd uzatvára, že dovolateľkou namietané vady konania v zmysle § 420 písm. f) CSP nezistil, preto je dovolanie žalovanej v tejto časti procesne neprípustné, čo je dôvod na jeho odmietnutie podľa § 447 písm. c) CSP.

33. Keďže konanie vadou podľa § 420 písm. f) CSP postihnuté nebolo, dovolací súd pristúpil k posúdeniu dovolania z hľadiska žalovanou namietaného nesprávneho právneho posúdenia veci odvolacím súdom v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) a b) CSP.

34. Podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

35. Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

36. Pre právnu otázku, ktorú má na mysli § 421 ods. 1 písm. a) CSP, je charakteristický „odklon“ jej riešenia odvolacím súdom od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Ide tu o situáciu, v ktorej sa už rozhodovanie senátov dovolacieho súdu ustálilo na určitom riešení právnej otázky, odvolací súd sa však svojím rozhodnutím odklonil od „ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu“.

36.1. Z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) CSP je relevantná len taká otázka, ktorá kumulatívne vykazuje všetky nižšie uvedené znaky: a/ musí ísť o otázku riešenú odvolacím súdom, ktorá je buď hmotnoprávneho alebo procesnoprávneho charakteru, b/ spôsob jej vyriešenia odvolacím súdom zakladá "odklon" od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, c/ odvolací súd na jej riešení založil svoje rozhodnutie, d/ uvedená otázka musí byť procesnou stranou nastolená v dovolaní, e/ vždy musí ísť o otázku právnu, nie skutkovú; ak niektorý z týchto znakov chýba, dovolanie

nie je podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP prípustné (k tomu pozri R 1/2018).

37. Žalovaná prípustnosť dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP a dovolací dôvod v zmysle § 432 CSP odôvodnila tým, že odvolací súd v spojení so súdom prvej inštancie nesprávne právne posúdil otázku konkurencie práva na náhradu škody podľa zákona č. 514/2003 Z. z. a práva na vydanie bezdôvodného obohatenia, keď prijal predčasný záver o nevymožiteľnosti pohľadávky žalovanej z titulu bezdôvodného obohatenia a na to nadväzujúci záver o existencii skutočnej škody, za ktorú zodpovedá žalovaná v zmysle zákona č. 514/2003 Z. z.

38. Podľa názoru žalovanej sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, v ktorej je táto otázka ustálene vyriešená, a to tak že právo na náhradu škody spôsobenej pri výkone verejnej moci možno uplatniť len vtedy, ak sa dotknutá osoba nemôže úspešne domôcť práva na vydanie bezdôvodného obohatenia voči tretej osobe. V tejto súvislosti v dovolaní označila rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 5Cdo/37/2020, 1Cdo/128/2019, 8Cdo/88/2017, 6Cdo/9/2016, 6Cdo/27/2016, 4MCdo/3/2014, 7Cdo/16/2011, 4Cdo/199/2005 a rozsudok Najvyššieho súdu SSR zo 16. apríla 1985 sp. zn. 4Cz/110/8.

39. Keďže odvolací súd sa zaoberal otázkou vzájomnej konkurencie nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia a nároku na náhradu škody spôsobenej pri výkone verejnej moci a na jej vyriešení založil svoje rozhodnutie vo veci samej, dovolací v ďalšom primárne skúmal, či rozhodnutie odvolacieho súdu je založené na nesprávnom právnom posúdení. V tejto súvislosti bol oprávnený posúdiť aj tie svoje stanoviská a rozhodnutia, ktoré dovolateľka neoznačila (k tomu pozri I. ÚS 51/2020).

40. Poznajúc vlastnú rozhodovaciu prax dovolací súd zistil, že uvedená právna otázka už bola dovolacím súdom ustálene vyriešená, a to tak, že právo na náhradu škody spôsobenej pri výkone verejnej moci možno uplatniť len vtedy, ak sa dotknutá osoba nemôže úspešne domôcť práva na vydanie bezdôvodného obohatenia voči tretej osobe. Rovnaký názor zastáva aj Ústavný súd Slovenskej republiky či právna teória; v tejto súvislosti dovolací súd v podrobnostiach odkazuje na závery vyslovené v rozsudku najvyššieho súdu z 30. marca 2020 sp. zn. 1Cdo/128/2019 bod 20. až 23., ktorý v dovolaní označila aj samotná žalovaná.

41. V danom prípade odvolací súd ako aj súd prvej inštancie svoje rozhodnutie založili práve na závere, že existencia pohľadávky na vydanie bezdôvodného obohatenia vylučuje vznik škody ako majetkovej ujmy, a tým aj konkurenciu právnej úpravy zodpovednosti za škodu s právnou úpravou bezdôvodného obohatenia. Súd prvej inštancie jednoznačne konštatoval, že kým žalobca má pohľadávku na vydanie bezdôvodného obohatenia voči tomu, kto ho získal, resp. kým nepreukázal bezúspešné domáhanie sa vydania tohto obohatenia (ak táto bezúspešnosť nebola ním zavinená), nie je daný základný predpoklad zodpovednosti štátu za škodu. Vychádzajúc z uvedenej premisy následne na základe výsledkov vykonaného dokazovania dospel k záveru, že hoci žalobkyňa disponuje voči bývalému súdному exekútorovi exekučným titulom z konania o vydanie bezdôvodného obohatenia, ktorého nútený výkon je predmetom exekúcie sp. zn. EX 270/2015, žalobkyňa bola oznámená existencia stavu nevymožiteľnosti tohto exekučného titulu pre nedostatok majetku povinného, a to aj napriek niekoľkým čiastočným plneniam v rozsahu ktorých bola žaloba vzatá sčasti späť. Za týchto okolností po komplexnom zhodnotení výsledkov vykonaného dokazovania dospel súd prvej inštancie k záveru, že žaloba o náhradu škody nebola zo strany žalobkyne podaná predčasne. Správnosť skutkových zistení a právnych záverov súdu prvej inštancie bola konštatovaná aj odvolacím súdom.

42. V kontexte vyššie uvedeného nemožno v intenciách dovolacej argumentácie žalovanej konštatovať nesprávnu aplikáciu právnej normy na zistený skutkový stav, preto ak žalovaná namietala, že odvolací súd sa pri posúdení právnej otázky konkurencie nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia a nároku na náhradu škody odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, robí tak neopodstatnene.

43. Je potrebné uviesť, že žalovaná v súvislosti s tvrdeným odklonom vo svojom dovolaní namietala správnosť záverov o dôvodnosti uplatneného nároku na náhradu škodu spôsobenej výkonom verejnej

moci, považujúc záver o nevykonalnosti pohľadávky z bezdôvodného obohatenia za predčasný. Poukázala na súbežnú existenciu dvoch exekučných titulov (jedného z titulu bezdôvodného a druhého z titulu náhrady škody), ako aj potenciálnu možnosť krytia nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia z poisťnej zmluvy.

44. Z takto vymedzeného dovolacieho dôvodu dovolaciemu súdu vyplynulo, že žalovaná nesprávne právne posúdenie veci v skutočnosti odôvodnila spochybnením skutkových zistení, ku ktorým dospeli sudy nižších inštancií. Dovolací súd zdôrazňuje, že táto v dovolaní nastolená otázka, ktorá má skutkovú (nie právnu) povahu, nemôže byť relevantná z hľadiska § 421 ods. 1 písm. a) CSP a nemôže viesť k založeniu prípustnosti dovolania žalovanej v zmysle tohto ustanovenia.

44.1. Uvedené odôvodnenie dovolania podaného z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci a samotná polemika dovolateľa s rozhodnutím odvolacieho súdu nepredstavuje vymedzenie právnej otázky tak, ako to predpokladá § 421 ods. 1 CSP v spojení s § 432 ods. 2 CSP. K tomu dovolací súd považuje za potrebné poznamenať, že právnym posúdením veci je aplikácia práva na zistený skutkový stav. Je to činnosť súdu spočívajúca v podradení zisteného skutkového stavu pod príslušnú právnu normu, ktorá vedie súd k záveru o právach a povinnostiach účastníkov právneho vzťahu. Súd pri právnom posúdení veci však rieši právne otázky, nie skutkové, preto nemožno dovolanie podané pre nesprávne právne posúdenie veci odôvodniť spochybnením skutkových záverov odvolacieho súdu, ktorých riešenie predchádzalo riešeniu právnych otázok. Preto námietky dovolateľky týkajúce sa spochybňovania skutkových zistení a skutkových záverov považuje dovolací súd za neopodstatnené. Navyše, úlohou dovolacieho súdu v rámci dovolacieho konania nie je riešenie skutkových otázok, pretože dovolací súd je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd (§ 442 CSP).

45. Dovolací súd pripomína, že sudy na základe vykonaného dokazovania (správnosť záverov ktorého dovolací súd nie je oprávnený preskúmať - § 442 CSP) dospeli k záveru o reálnej nevykonalnosti pohľadávky žalobkyne z titulu bezdôvodného obohatenia. V tejto súvislosti považuje dovolací súd za potrebné nad rámec poukázať i na vyjadrenie žalobkyne k dovolaniu, z ktorého vyplýva, že bývalý súdny exekútor zomrel, čo vylučuje akýkoľvek predpoklad ďalšieho vymáhania nároku v exekučnom konaní sp. zn. EX 270/2015, v dôsledku čoho argumentácia žalovanej v tomto smere stratila akékoľvek opodstatnenie, a to aj pokiaľ ide o potenciálne plnenie z poisťnej zmluvy.

46. Vzhľadom na vyššie uvedené dovolací súd uzatvára, že dovolanie žalovanej v tejto časti nie je odôvodnené prípustnými dovolacími dôvodmi, lebo skutková otázka nemôže byť relevantná z hľadiska § 421 ods. 1 písm. a) CSP a nemôže viesť k založeniu prípustnosti dovolania žalovanej v zmysle tohto ustanovenia.

47. Vývodzujúc prípustnosť podaného dovolania z § 421 ods. 1 písm. a) CSP žalovaná v dovolaní ďalej namietala aj právne závery odvolacieho súdu v otázke výšky majetkovej škody v podobe účelne vynaložených trov konania. Argumentovala, že odvolací súd žalobkyni priznal ako súčasť nároku na náhradu škody aj náhradu účelne vynaložených trov právneho zastúpenia vo výške zodpovedajúcej zmluvnej odmene a priznal jej aj také nároky, ktoré nevznikli v priamej príčinnej súvislosti s namietaným nesprávnym úradným postupom. Tým sa odvolací súd podľa žalovanej odklonil od záverov vyplývajúcich z uznesenia najvyššieho súdu z 28. apríla 2016 sp. zn. 6Cdo/402/2015 (publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky ako R 17/2018), lebo takýto postup je v rozpore s § 18 ods. 2, 3 zákona č. 514/2003 Z. z. Uviedla, že v konaní o náhradu škody spôsobenej nesprávnym úradným postupom môže súd priznať len náhradu účelne vynaložených trov, vzniknutých v príčinnej súvislosti s titulom, na základe ktorého sa poškodený subjekt domáha náhrady škody, výška ktorých zodpovedá tarifnej odmene advokáta určenej osobitným právnym predpisom účinným v čase realizácie úkonov.

48. Dovolací súd cez prizmu takto žalovanou nastolenej právnej otázky, od ktorej vyriešenia záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu, v ďalšom skúmal, či sa odvolací súd pri jej riešení odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu; dospel k záveru, že rozhodnutie odvolacieho súdu nevychádza z nesprávneho právneho posúdenia.

49. Najvyšší súd v rozhodnutí publikovanom v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky ako R 17/2018, na ktoré poukazovala žalovaná, riešil otázku výšky majetkovej škody v podobe trov právneho zastúpenia vynaložených poškodeným (obvineným) na jeho obhajobu v trestnom konaní; jeho závery sa týkajú nároku uplatneného podľa zákona č. 58/1969 Zb. o zodpovednosti za škodu spôsobenú rozhodnutím orgánu štátu alebo jeho nesprávnym úradným postupom (ďalej len „zákon č. 58/1969 Zb.“). Výslovil, že aj v prípade, ak nárok na náhradu nákladov vynaložených poškodeným (obvineným) na jeho obhajobu v trestnom konaní, v ktorom bol spod obžaloby oslobodený alebo trestné stíhanie voči nemu bolo zastavené, bol uplatnený podľa zákona č. 58/1969 Zb., súd môže priznať len náhradu účelne vynaložených trov, výška ktorých zodpovedá tarifnej odmene advokáta určenej osobitným právnym predpisom účinným v čase robenia úkonov.

50. Rozhodnutie R 17/2018 bolo podrobené aj ústavnoprávnemu prieskumu (porov. I. ÚS 543/2016) a jeho závery boli nasledované aj v ďalšej rozhodovacej praxi dovolacieho súdu (napr. uznesenie z 19. marca 2018 sp. zn. 3Cdo/198/2017, uznesenie z 30. septembra 2019 sp. zn. 7Cdo/202/2018, uznesenie z 30. marca 2019 sp. zn. 1Cdo/7/2018, uznesenie z 24. januára 2024 sp. zn. 2Cdo/12/2022).

51. V posudzovanom prípade odvolací súd dospel k záveru, že rozhodujúcim momentom pre možnosť uplatnenia si hmotnoprávneho nároku na náhradu škody spôsobenú majetkovou ujmom v podobe trov konania bolo obdobie, kedy súdny exekútor nesprávnym úradným postupom nevyplatil exekučne vymoženú sumu oprávnenej osobe - žalobkyni. Z uvedeného pohľadu bolo podľa odvolacieho súdu možné konštatovať, že aplikácia ustanovenia § 18 ods. 2 zákona č. 514/2003 Z. z. sa vzťahovala k zneniu ustanovenia účinného do 31. decembra 2012, podľa ktorého súčasťou trov konania sú aj trovy právneho zastúpenia vo výške ustanovenej osobitným predpisom.

52. V tejto súvislosti dovolací súd, poznajúc vlastnú rozhodovaciu prax, poukazuje na uznesenie z 30. marca 2019 sp. zn. 1Cdo/7/2018, v ktorom dovolací súd posudzoval otázku výšky účelne vynaložených trov konania podľa § 18 ods. 3 zákona č. 514/2003 Z. z. v znení účinnom do 31. decembra 2012. Výslovil, že ak závery uvedené v R 17/2018 platia v prípade uplatnenia nároku podľa zákona č. 58/1969 Zb., o to viac by mali platiť v prípade jeho uplatnenia podľa zákona č. 514/2003 Z. z. v znení účinnom do 31. decembra 2012.

53. Vymedzením pojmu „účelnosti“ sa najvyšší súd zaoberal už v uznesení 29. septembra 2015, sp. zn. 4MCdo/16/2014; uviedol, že je nevyhnuté ho chápať ako určitú poistku pred hradením nákladov nesúvisiacich s konaním, pred nadbytočnými či nadmernými nákladmi (napr. opakované uplatnenie náhrady za prevzatie a prípravu zastupovania, nepotrebné konzultácie s klientom atď.).

54. Aj v okolnostiach prejednávanej veci sa dovolací súd stotožňuje s už skôr vyslovenými závermi, že štát nie je povinný znášať náklady v podobe neprimerane dohodnutých zmluvných odmien medzi advokátom a poškodeným (R 17/2018). Hoci z hľadiska účelnosti je potrebné v prvom rade vychádzať z pravidiel, že pri určení nákladov konania, ktorých náhrada sa priznáva proti inej fyzickej či právnickej osobe, sa výška odmeny advokáta určí podľa ustanovení vyhlášky o tarifnej odmene, nemožno celkom opomínať, že ide o hornú hranicu limitu práva poškodeného na náhradu vynaložených nákladov v konaní. Z uvedeného dôvodu nemožno automaticky vylúčiť nárok na náhradu trov konania vo výške zodpovedajúcej zmluvnej odmene, pokiaľ táto neprevyšuje sumu tarifnej odmeny. Práve o taký prípad ide aj v posudzovanej veci, keď ako súčasť skutočnej škody v zmysle zákona č. 514/2003 Z. z. bola žalobkyni priznaná náhrada trov právneho zastúpenia vypočítaná zo zmluvnej odmeny 66 eur za hodinu poskytnutých právnych služieb, pričom tarifná hodnota jedného úkonu právnej služby v danom prípade predstavovala sumu 572,60 eura (vychádzajúc z priznanej sumy 74.825,27 eura).

55. Berúc do úvahy vyššie uvedené dospel dovolací súd k záveru, že žalovaná neopodstatnene namietala, že odvolací súd sa pri posúdení otázky výšky náhrady účelne vynaložených trov konania odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Dovolací súd, poznajúc svoju vlastnú judikatúru zároveň nezistil, že by v danej veci išlo o naplnenie niektorého z dovolacích dôvodov v zmysle § 421 ods. 1

písm. b) resp. písm. c) v spojení s § 432 CSP. Dovolanie žalovanej v tejto časti preto smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je prípustné, čo je dôvod na jeho odmietnutie [§ 447 písm. c) CSP].

56. Napokon, žalovaná v dovolaní za nesprávny označila i právny záver odvolacieho súdu vo vzťahu k určení začiatku omeškania žalovanej. Namietala, že nárok na náhradu škody spôsobenej pri výkone verejnej moci možno uplatniť len vtedy, ak sa dotknutá osoba nemôže úspešne domôcť práva na vydanie bezdôvodného obohatenia voči tretej osobe. Primárnou povinnosťou žalobkyne bolo uplatniť nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia; konanie o vydanie bezdôvodného obohatenia bolo právoplatne skončené až v roku 2015 a naň nadväzujúce exekučné konanie sp. zn. EX 270/2015 nebolo ku dňu podania dovolania právoplatne skončené. Z tohto dôvodu sa žalovaná nemohla dostať do omeškania už 1. júna 2013. Dovolateľka formulovala otázku: „či súdy rozhodujúce podľa zákona č. 514/2003 Z. z. môžu určiť začiatok omeškania žalovanej strany v súvislosti s priznaným nárokom na náhradu majetkovej škody ku dňu uplynutia 6 mesačnej lehoty na predbežné prerokovanie nároku na náhradu škody, resp. ku dňu oznámenia, že nedôjde k uspokojeniu nároku na náhradu škody, a to napriek existencii čiastkových úhrad realizovaných počas trvania konania v prospech žalujúcej strany od priameho dlžníka z titulu existencie pohľadávky žalujúcej strany voči priamemu dlžníkovi (škodcovi) na vydanie bezdôvodného obohatenia.“

57. Z takto vymedzeného dovolacieho dôvodu (§ 4362 CSP) dovolaciemu súdu vyplynulo, že žalovaná okrem rozsiahlej polemiky s právnymi závermi odvolacieho súdu vo vzťahu k vzniku skutočnej škody (k tomu pozri bod 43. a nasl vyššie), vyvodzujúc prípustnosť podaného dovolania z § 421 ods. 1 písm. b) CSP za nesprávne považovala právne posúdenie splatnosti žalobkyňou uplatneného nároku.

58. V danom prípade bolo ustálené, že žalobkyni vznikla škoda v dôsledku nesprávneho úradného postupu súdneho exekútora, ktorý nerešpektoval svoju povinnosť uvedenú v § 165 ods. 1 Exekučného poriadku v znení do 31. marca 2017 a v stanovenej lehote žalobkyni ako oprávnenej osobe nepoukázal prikázané peňažné prostriedky, hoci mu táto povinnosť vznikla na základe právoplatného uznesenia o schválení rozvrhu výťažku.

59. Žiada sa zdôrazniť, že zákon č. 514/2003 Z. z. v znení účinnom do 31. decembra 2012 - teda v čase, kedy došlo k nesprávne úradnému postupu, neobsahoval žiadne osobitné ustanovenie o úrokoch z omeškania a o začiatku omeškania.

60. Obdobnou situáciou sa najvyšší súd zaoberal napr. v uznesení z 21. februára 2024 sp. zn. 5Cdo/16/2024; viazaný závermi Ústavného súdu Slovenskej republiky vyslovenými v náleze z 25. januára 2024 sp. zn. III. ÚS 424/2023 dospel k záveru, že osobitná úprava úrokov z omeškania a začiatku omeškania (§ 16 ods. 4) bola do zákona č. 514/2003 Z. z. doplnená až novelou č. 412/2012 Z. z. účinnou od 1. januára 2013. Vzhľadom na to, že zákon pri nároku na náhradu škody neustanovuje splatnosť nároku veriteľa, je potrebné pri splatnosti nároku na náhradu škody vychádzať z § 563 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov (ďalej len „OZ“) a veriteľ je povinný dlžníka o plnenie požiadať. V nasledujúci deň (ak veriteľ neurčí dlhšiu lehotu) je dlžník povinný plniť, a v prípade márneho uplynutia tejto lehoty sa dlžník dostáva na ďalší deň do omeškania (§ 517 OZ).

60.1. Ústavný súd vo vyššie cit. náleze uviedol, že právna úprava v § 16 ods. 4 zákona č. 514/2003 Z. z. účinná od 1. januára 2013 síce ustanovuje, že príslušný orgán je v omeškaní najskôr dňom oznámenia, že nárok na náhradu škody neuspokojí, alebo uplynutím šesťmesačnej lehoty na predbežné prerokovanie nároku, avšak táto úprava sa nevzťahuje na nároky, ktoré už vznikli. Ide o osobitnú hmotnoprávnu úpravu omeškania v prípade nároku na náhradu škody spôsobenú pri výkone verejnej moci, ktorá sa vzťahuje na úroky z omeškania, ktoré vznikli v čase účinnosti tejto normy. Skutočnosť, že zákon o zodpovednosti za škodu nariaďuje obligatórne mimosúdne predbežné prerokovanie nároku, neznamená, že v čase tohto prerokovania dlžník (štát) nebol v omeškaní podľa zákona č. 514/2003 Z. z. účinného do 31. decembra 2012, a to aj napriek tomu, že právo žalovať (actio nata) vzniklo až po tomto predbežnom prerokovaní nároku. Podobná právna úprava je obsiahnutá aj v § 3 ods. 5 písm. d) zákona č. 307/2016 Z. z. o upomínacom konaní a o doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, podľa ktorého je veriteľ v spotrebiteľskom vzťahu povinný dlžníka vyzvať na zaplatenie pred podaním žaloby,

hoci táto povinnosť nemá vplyv na deň vzniku omeškania.

61. Hoci žalovaná v priebehu celého konania poukazovala na ustálené závery rozhodovacej praxe, že právo na náhradu škody spôsobenej pri výkone verejnej moci možno uplatniť len vtedy, ak sa osoba nemôže úspešne domôcť práva na vydanie bezdôvodného obohatenia voči tretej osobe, žiada sa poukázať aj na rozhodnutie najvyššieho súdu z 23. marca 2016 sp. zn. 3Cdo/75/2015 (publikované ako R 74/2016), v zmysle ktorého zodpovednosť súdneho exekútora za škodu podľa Exekučného poriadku a zodpovednosť štátu za škodu podľa zákona č. 514/2003 Z. z., ktorá bola spôsobená exekútorom pri jeho činnosti, sa vzájomne nevylučujú a žiadna nemá prioritu.

62. Z hľadiska postavenia súdneho exekútora a výkonu jeho činnosti je zrejmé, že súdny exekútor v súvislosti s výkonom exekučnej činnosti má postavenie verejného činiteľa a vykonávanie exekučnej činnosti je výkonom verejnej moci. Keďže exekútor ako nositeľ verejnej moci vykonával exekučnú činnosť, na jeho strane ani nemohlo dôjsť k bezdôvodnému obohateniu podľa OZ. Zodpovednosť štátu preto nastúpila hneď a zo zákona (§ 3 zákona č. 514/2003 Z. z.).

63. Ak exekútor poruší svoju povinnosť v rámci exekučnej činnosti, ide o prípad nesprávneho úradného postupu, na ktorý sa vzťahuje zákon č. 514/2003 Z. z. Tento zákon v § 4 ods. 1 výslovne uvádza, že v mene štátu koná ministerstvo spravodlivosti, ak škodu spôsobil súdny exekútor pri výkone exekučnej činnosti vykonávanej z poverenia súdu podľa osobitného predpisu. Preto podľa Exekučného poriadku účinného do 31. marca 2017 sa mohol poškodený domáhať nároku na náhradu škody buď voči exekútorovi alebo priamo voči štátu.

64. V prípade žalobkyne bolo nesporné, že k ujme v jej majetkovej sfére došlo nesprávnym úradným postupom súdneho exekútora, ktorý nerešpektoval svoju povinnosť vyplývajúcu z Exekučného poriadku. Žalobkyňa tak v okolnostiach prejednávanej veci ani nemala povinnosť domáhať sa najskôr vydania bezdôvodného obohatenia od exekútora ako fyzickej osoby a v tomto prípade nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia nemal prioritu. K ustáleniu výšky škody preto nedošlo až po tom, ako bola konštatovaná nevymáhateľnosť nároku žalobkyne uplatneného priamo voči súdnemu exekútorovi. Výmožením čiastkových plnení v rámci exekučného konania EX 270/2015 došlo k čiastočnej úhrade škody, ktorú exekútor spôsobil, čo sa v spore prejavilo tak, že žalobkyňa v tejto časti zoberala svoju žalobu späť.

65. Vychádzajúc z vyššie uvedeného dovolací súd konštatuje, že v danom prípade nárok na náhradu škody vznikol za účinnosti zákona č. 514/2003 Z. z. v znení zákona č. 508/2010 Z. z., ktorý neobsahoval osobitné ustanovenia o úrokoch z omeškania a o začiatku omeškania, preto bolo pri určení splatnosti nároku žalobkyne potrebné aplikovať § 563 OZ. Splatnosť nároku na náhradu škody tak nastala najneskôr deň nasledujúci po tom, čo žalobkyňa požiadala žalovanú o predbežné prerokovanie nároku na náhradu škody, t.j. v danom prípade 1. decembra 2012. Pokiaľ preto odvolací súd v súlade so žalobným návrhom (zohľadniac zásadu ne ultra petitem partium) priznal žalobkyni úroky z omeškania vo výške 5,50 % ročne od 1. júna 2013, jeho rozhodnutie nevychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci, a to napriek skutočnosti, že žalobkyňa pri formulovaní žalobného návrhu pravdepodobne vychádzala z § 16 ods. 4 zákona č. 514/2003 Z. z.

66. So zreteľom na uvedené dovolací súd konštatuje, že pri riešení žalovanou vymedzených právnych otázok nedošlo zo strany odvolacieho súdu k nesprávnemu právnomu posúdeniu. Dovolanie v posudzovanej veci preto smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je prípustné, v dôsledku čoho dovolací súd dovolanie žalovanej aj v tejto časti odmietol podľa § 447 písm. c) CSP ako procesne neprípustné.

67. Dovolací súd nezistil splnenie podmienok pre odloženie vykonateľnosti dovolaním napadnutého rozhodnutia v zmysle ustanovenia § 444 ods. 1 CSP, a preto v súlade s doposiaľ ustálenou praxou o tom nevydal samostatné rozhodnutie.

68. O trovách dovolacieho konania dovolací súd rozhodol podľa § 453 ods. 1 CSP v spojení s § 255 ods. 1 CSP.

69. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.